

Publicatie Groen op de Balans moet ertoe leiden dat groen meetelt

Koninklijke VHG wil waarde van groen zichtbaar maken in financiële afwegingen

Tom Bade, directeur van Triple E, schreef in opdracht van Stichting De Groene Stad en onderpenvoering van Koninklijke VHG de publicatie Groen op de Balans. Deze moet helpen om de waarde van groen beter te laten meewegen in besluitvorming over de gebouwde omgeving. Volgens Koninklijke VHG-directeur Marc van Rosmalen ontbreekt het in de praktijk vaak aan een stevige onderbouwing wanneer er keuzes worden gemaakt over inrichting en investeringen.

Auteur: Heleen Kommers

'Iedereen voelt dat groen belangrijk is. Maar bij beslissingen of prioriteringen met betrekking tot de openbare ruimte of gebiedsontwikkeling ontbreekt het vaak aan een eenduidige, toetsbare, financieel vertaalbare onderbouwing.' Met Groen op de Balans wil Koninklijke VHG daar verandering in brengen:

'Van overtuiging naar onderbouwde waarde.' Volgens Van Rosmalen is dat nodig omdat er in stedelijke gebieden steeds meer doelen samenkomen. 'Er moet steeds meer in die kleine, schaarse ruimte: hittestress en wateroverlast tegengaan, biodiversiteit en gezondheid bevorderen.' De baten van groen komen daarbij niet automatisch terecht bij de partijen die investeren. 'Die baten landen niet vanzelfsprekend in de budgetten en afwegingskaders van overheden, ontwikkelaars en beheerders.'

Groen als asset op de balans

Een belangrijk uitgangspunt is dat groen niet langer alleen als kostenpost wordt gezien. 'Groen moet ook die toegevoegde waarde op de balans in financiële zin krijgen.' Van Rosmalen vergelijkt groen met infrastructuur: 'Een brug staat financieel op de balans en daar is jaarlijks budget voor. Maar een boom wordt na verloop van tijd juist meer waard, omdat die groeit.'

Goed beheer is daarbij essentieel. 'Bij de opening van een park knipt de wethouder een lintje door, maar daarna vereist dat park onderhoud en gaat het om kostenposten.' Door waarde te koppelen aan groen, ontstaat volgens

hem een prikkel om kwaliteit vast te houden, net als bij vastgoed.

Meer dan een boekhoudkundige opgave

Volgens Van Rosmalen gaat het niet alleen om cijfers, maar ook om een andere manier van kijken. 'Het is een technisch boekhoudkundig vraagstuk, maar daarnaast ook een cultureel vraagstuk.' Groen wordt vaak gezien als organisch en zacht, terwijl beton en gebouwen hard en makkelijk calculeerbaar zijn. 'Het gaat erom dat groen meetelt in dezelfde taal van planning, begroting en verantwoording.' Dat is volgens hem ook van belang in het licht van natuurherstel en klimaatadaptatie.

Eerste signalen uit de praktijk

De eerste reacties zijn volgens Van Rosmalen positief. 'We zien dat gemeenten, woningcorporaties en ontwikkelaars steeds vaker het gesprek voeren over groen als asset.' Sommige woningcorporaties zetten groen al expliciet op de balans, omdat het de woningwaarde verhoogt. 'Onze leden merken dat het hen helpt om projecten te kantelen van wens naar noodzaak.' Uiteindelijk moet de publicatie Groen op de Balans bijdragen aan betere afwegingen in beleid, programmering en financiering.

Marc van Rosmalen

Naar reële economie en nieuw eigenaarschap

Auteur Bade benadrukt dat er bewust is gekozen voor de boekvorm. 'Een boek heeft een andere status dan een rapport. Je leest het hele verhaal, inclusief de onderbouwing. Als cijfers in een verhaal staan, gaan die cijfers daardoor leven.'

Volgens hem zijn de berekeningen wetenschappelijk onderbouwd en transparant toegelicht. Tegelijk plaatst hij kanttekeningen bij de manier waarop de economische waardering van groen vaak wordt ingezet. Hij maakt onderscheid tussen maatschappelijke baten en reële economische inkomsten. 'In maatschappelijke kosten-batenanalyses worden veel effecten in geld uitgedrukt, maar dat is geen echt geld. Daar staat geen economische transactie tegenover.' Bade vindt dat de discussie daardoor deels is stilgezet. 'We zijn gaan geloven dat fictieve baten echte baten zijn.' Hij wijst op voorbeelden waarin grote zorgbesparingen worden berekend, zonder dat duidelijk is hoe dat geld beschikbaar komt voor groen. 'Een wethouder heeft geen miljarden nodig, maar een paar ton voor concreet beheer. Daar moet je een haakje voor bieden.'

Micro en macro

Bade onderscheidt macro-economische argu-

mentatie en lokale verdienmodellen. Voor grootschalige opgaven, zoals recreatiegebieden rond steden, ziet hij een rol voor macro-economische onderbouwing. 'Als het Rijk moet investeren in nieuwe recreatiegebieden, moet je die taal spreken.'

Tegelijk pleit hij voor meer aandacht voor kleinschalige arrangementen op wijkniveau. Hij wijst op constructies waarbij belanghebbenden mede-eigenaar of beheerder worden van groen, bijvoorbeeld via verenigingen van eigenaren of stichtingen. 'Dat groen moet openbaar zijn, maar het kan beheerd worden door degenen die er het meest belang bij hebben. Dan ontstaat betrokkenheid en echte waarde.'

Volgens hem ligt daar ook een sleutel tot duurzaam beheer. Het huidige systeem van korte aanbestedingen en nadruk op laagste prijs leidt volgens hem tot weinig eigenaarschap. 'Dat zijn vluchtige transacties. Als je uitstraalt dat iemand maar een passant is, krijg je dat in het werk terug.' Hij pleit voor langjarige samenwerkingen waarbij hoveniers als partner worden gezien, ook vanwege de toenemende technische en vakinhoudelijke complexiteit van het werk.

Meer dan alleen binnenstedelijk groen

Bade verbreedt de discussie naar de ruimte-

lijke opgave als geheel. 'In de jaren zeventig en tachtig ging woningbouw gepaard met de aanleg van grote recreatiegebieden. Nu wordt er vooral gesproken over aantallen woningen.' Volgens hem staan bestaande natuur- en recreatiegebieden onder spanning. Dat vraagt om nieuwe investeringen én een bredere kijk op leefbaarheid. 'Het alternatief is dystopisch.'

Menselijke maat

In de slothoofdstukken staat de menselijke maat centraal. Naast klimaatadaptatie en biodiversiteit gaat het ook om sociale samenhang en gebruik. 'We moeten het eigenaarschap opnieuw uitvinden. Niet alles kan en hoeft via de overheid.'

Nieuwe financiële arrangementen, bijvoorbeeld rond begeleide wandelprogramma's of lokale beheerconstructies, kunnen volgens Bade zorgen voor gerichte geldstromen die direct terugvloeien naar het beheer. 'Dat is reële economie. Echt geld, echte arbeid en echte betrokkenheid.'

Met Groen op de Balans wil Bade daarom niet alleen cijfers presenteren, maar vooral richting geven. 'Het is meer dan gooien met getallen. Het gaat ergens naartoe.'

'We willen niet meer werken op basis van overtuiging, maar van onderbouwde waarde'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!

Groen op de Balans

Kiezen voor de maatschappij

Wonen

Groen bouwen rendeert. De toegevoegde waarde op de OZB van een groene invulling van 18 miljoen euro per jaar van de bouwopgave van 900.000 woningen bedraagt **18 miljoen euro** per jaar.

Bedrijventerreinen

Wandgroen houdt water vast. De aanleg van 1 miljoen vierkante meter aan wandgroen leidt tot een jaarlijkse besparing van **28 miljoen euro** aan waterschade.

Gezondheidszorg

Uitzicht op groen leidt tot kortere opnameduur in ziekenhuizen. Als we met investeren in groen in en rond ziekenhuizen de opnametijd met 10% terugdringen dan levert dat een besparing op van **686 tot 780 miljoen euro** op jaarbasis.

Economie

Stedelijk groen verhoogt de arbeidsproductiviteit en vermindert ziekte en stress. Als we door het omarmen van de Groene Stad een hogere arbeidsproductiviteit van 0,01% van het BNP zouden bewerkstelligen is dat **10,68 miljard euro** per jaar.

Arbeidsproductiviteit

Groene werkplekken verhogen de arbeidsproductiviteit. Voor een bedrijf met 50 kantoormedewerkers, bedragen de jaarlijks vermeden ziektekosten door het aanbrengen van binnengroen **67.500 euro (1350 euro per werknemer)**.

Waterzuivering

Groene daken zuiveren water. De aanleg van 21 miljoen vierkante meter groene daken leidt tot een jaarlijkse besparing van **32 miljoen euro** aan zuiveringskosten.

Jeugd en speelplaatsen

Groene speelplaatsen zijn gezond. Groene speelplaatsen in wijken besparen **23 miljard euro** aan toekomstige zorgkosten in verband met het voorkomen van overgewicht en **200 miljoen euro** aan medicatie voor ADHD.

Stadslandbouw

Volkstuinen zijn gezond. De aanleg van 100 hectare volkstuinen leidt tot een jaarlijkse besparing van **100 miljoen euro** op de zorgkosten.

Begraven

Begraafplaatsen zijn groene oases. Begraafplaatsen leggen jaarlijks voor **500.000 euro** aan CO₂ vast.

Schone lucht

Bomen zuiveren de lucht. Stadsbomen vangen jaarlijks voor **152 miljoen euro** aan fijnstof vast.

Natuur en recreatie

Groen biedt ruimte voor vertier. De omzet van de festivalsector in parken en recreatiegebieden bedraagt **3,7 miljard euro** per jaar.

Klimaat

Bomen leggen CO₂ vast. De aanleg van 3,5 miljoen bomen leidt jaarlijks tot **7,5 miljard euro** aan vastgelegde CO₂.

Gezondheid

De jaarlijkse kosten voor de gezondheidszorg zijn in 2023 ongeveer 126,9 miljard per jaar. De jaarlijkse stijging van de kosten bedraagt ongeveer 9%. Als we met de Groene Stad deze groei voor de komende jaren met slechts 1% terugbrengen, hebben we het voor de komende jaren over een jaarlijkse besparing van **1,3 miljard euro**.

Leefbaarheid

Bomen verminderen geluidsoverlast. De aanplant van 10 miljoen bomen kost 5 miljard euro. Als daarmee de maatschappelijke gezondheidschade (10 miljard euro per jaar in totaal) door geluidsoverlast met 10% terugdringen is dat jaarlijks **1 miljard euro** en hebben we investering in 5 jaar terugverdiend.

Dit groene voordeelpakket wordt u aangeboden door alle hoveniers, groenbouwers en boomtelers die dagelijks werken aan een mooier

Sociale en economische baten van de Groene Stad

Biodiversiteit
Stedelijk groen draagt bij aan natuurlijke bestrijding. De te vermijden kosten voor bestrijding van de eikenprocessierups door het stimuleren van natuurlijke vijanden in een groene stad bedraagt **20 miljoen euro** per jaar.

Waterberging
Groene daken houden water vast. De aanleg van 1 miljoen vierkante meter aan groene daken leidt tot een jaarlijkse besparing van **28 miljoen euro** aan waterschade.

voorzieners, boomverzorgers, bloem- en bollenwekers
en gezonde woon- en werkomgeving.

Auteur: Tom Bade
Illustratie: Jeroen Helmer